

2019-ieji – rašytojo J. Tumo-Vaižganto metai

Vienuoliktosios „Vaižgantinės“ Malaišiuose

Rugsėjo 14-ąją Anykščių rajono Svėdasų seniūnijos Malaišių kaime vyko tradicinis respublikinis renginys – jau vienuoliktosios „Vaižgantinės“. Į Vaižganto metams ir lietuvių literatūros klasiko, visuomenės veikėjo kanauniko Juozo Tumo-Vaižganto 150-osioms gimimo metinėms skirtą renginį, kurį padedant Anykščių kultūros centrui, prisidedant rėmėjams, organizavo Svėdasų seniūnija, Anykščių kultūros centro Vaitkūnų skyrius, Svėdasų krašto (Vaižganto) muziejus ir asociacija Vaižgantiečių klubas „Pragiedrulys“, tiesiog „plaukte suplaukė“ minios žmonių iš visos Lietuvos.

Sulaukta ir garbingo svečio – Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininko Viktoro Pranckiečio. Tiesa, Parlamento Pirmininkas, lydimas anykštėno Seimo nario Antano Bauros, pirmiausia užsuko į Kunigiškių kaime daugiau kaip tris dešimtmečius veikiantį Svėdasų krašto (Vaižganto) muziejų.

Čia svečią ir jį lydinius asmenis sutiko Kunigiškių kaimo šviesulė, buvusi mokytoja Alma Kuolienė, papasakojusi apie muziejų, aprodžiusi jame veikiančias ekspozicijas, parodas. Seimo Pirmininkas, prisiminęs savo vaikystę, turėjo galimybę pasėdėti ir sename mokykliniame suole, nes muziejus įkurtas restauravus buvusios Kunigiškių mokyklos pastatą ir ta proga buvo atkurtas senos klasės vaizdas su

Alfas Pakėnas

Živilė Pečiulytė

Valentinas Neniškis

atitinkamais baldais. Parlamento Pirmininkas nuoširdžiai pabendravo su daugeliu žmonių, užsukusių prieš „Vaižgantines“ į muziejų, taip pat muziejui padovanojo dailiai įrėmintą 1990 m. kovo 11-osios Lietuvos Nepriklausomos valstybės atstatymo Akto kopiją.

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininko nekantriai laukta Vaižganto Tėviškėje – rašytojo gimtuosiuose Malaišiuose. Daugelis skubėjo spausti ranką svečiui, linkėjo stiprybės, nepasiduoti neteisėtam puldinėjimui, intrigoms, tvirtino jį gerbiantys, palaikantys.

LR Seimo Pirmininkui V. Pranckiečiui ranką spaudžia uteniškė Vaižganto giminitė Gražina Dinsmonienė. Šalia – anykštėnas Seimo narys Antanas Baura

Kartu su visais Seimo Pirmininkas nuoširdžiai plojo Anykščių kultūros

centro etnografinio ansamblio „Valaukis“ dainininkėms, žiūrėjo Kupiškio kultūros centro Unės Babickaitės teatro parodytą spektaklį – Kosto Ostrausko pjesę „Vaižgantas“, kur pagrindinį Juozo Tumo-Vaižganto vaidmenį atliko Anykščių kultūros centro režisierius Jonas Buziliauskas.

Per „Vaižgantines“ buvo pagerbtas aštuonioliktosios respublikinės literatūrinės Vaižganto premijos laureatas. Naująjį laureatą – muziejininką, poetą, Vaižganto kūrybos puoselėtoją Alfą Pakėną pasveikino, diplomą, atminimo medalį ir, žinoma, gėlių įteikė Lietuvos rašytojų sąjungos pirmininkė Birutė Jonuškaitė, rašytoja, trečiosios Vaižganto premijos laureatė Gintarė Adomaitytė ir Nacionalinės žurnalistų kūrėjų asociacijos pirmininko pavaduotojas Jonas Staselis.

Vienuoliktosios „Vaižgantinės“ Malaišiuose

Atkelta iš 1 p.

Pasveikinęs ir savo Padėką bei asmeninę dovaną įteikęs Seimo Pirmininkas Viktoras Pranckietis pasidžiaugė nuveiktais laureato darbais, Vaižganto atminimo puoselėjimu, jo surinktu gausiu kūrybiniu palikimu, kuriuo gali visi naudotis.

Anykščių rajono savivaldybės vicemeras Dainius Žiogelis kartu su mero Sigučio Obelevičiaus sveikinimu įteikė laureatui ir medinį angelą, kaip Anykščių – „angelų miesto“ simbolį. Papasakojęs apie savo kūrybinius darbus, priminęs susirinkusiems kai kuriuos Juozo Tumo-Vaižganto vaikystės faktus, poetas buvo pasodintas į specialų tautodailininko Aleksandro Tarabildos sukurtą „Vaižgantinių“ krėslą. Svėdasiškiai papuošė Alfą Pakėną ažuolo lapų vainiku, nuoširdžius žodžius išsakė kiti sveikintojai.

Renginyje Vaižganto publicistiką skaitė, rašytojo mintis apie politiką labai išraiškingai perteikė Lietuvos nusipelnęs artistas, Anykščių rajono Garbės pilietis, iš Svėdasų krašto kilęs nuolatinis „Vaižgantinių“ švenčių dalyvis aktorius Ferdinandas Jakšys.

Skambias dainas atliko „Valaukio“ ansamblis, vadovaujamas Reginos Stumburienės. Visokiausias melodijas vinguriavo garsus saksofonininkas, Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas prof. Petras Vyšniauskas.

Laikiniai einantis Svėdasų seniūnijos seniūno pareigas Rolandas Pajarskas paskelbė šiųmetinio – jau vienuoliktosios Vaižganto mažosios premijos „Už nuopelnus Svėdasų kraštui“ – laureato pavardę. Tokio garbingo įvertinimo susilaukė kone 25 metus seniūnu išdirbęs, su svėdasiškiais dalinęs džiaugsmais ir rūpesčiais, neseniai išėjęs į pensiją Valentinas Neniškis.

LR Seimo Pirmininkas V. Pranckietis spaudžia ranką buvusiam savo dėstytojui G. Kazlauskui. Už jų – Vaižganto gimnaitė gydytoja J. Nakutytė-Bartusevičienė

O ketvirtoji Vaižganto giminaičio kunigo Aleksandro Papučkos vardo „Meilės ir gerumo“ premija, įsteigta taip pat Vaižganto giminaičio Svėdasiškių draugijos Garbės pirmininko Algimanto Indriūno, atiteko Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijos auklėtinei, mokslo pirmūnei, literatei, aktyviai visuomenininkei Živilei Pečiulytei. Kaip ir dera, šie laureatai tai pat sulaukė sveikinimų, pagarbos ženklų.

Živilę Pečiulytę sveikina Anykščių rajono savivaldybės vicemeras D. Žiogelis

Kai renginio vedančioji Anykščių kultūros centro direktorės pavaduotoja Vilma Paulauskaitė pakvietė Parlamento Pirmininką prie mikrofono sveikinimo žodžiui, profesorius Viktoras Pranckietis kalbėjo trumpai, aiškiai ir dalykiškai, pabrėždamas Vaižganto gerąsias savybes, kad jis sugebėdavo išklausti ir vertinti žmones, būti tolerantišku kitų nuomonei, mokėjo atjausti, padėti, spinduliuodavo gerumu ir meile. Garbingas svečias linkėjo „visiems prisiliesti prie Vaižganto ir būti jo dalimi...“

Seimo Pirmininkas savo Padėkos raštus įteikė iškiliems Svėdasų krašto žmonėms: savo buvusiam dėstytojui, ilgamečiui tuometinės Lietuvos žemės ūkio akademijos docentui, dr. Gvidui Kazlauskui ir UAB „Alauša“ generali-

niam direktoriui, kultūros mecenatui Algimantui Čaplinskiui.

LR Seimo pirmininkas V. Pranckietis ir UAB „Alauša“ generalinis direktorius Algimantas Čaplinskas

Neliko be dovanų ir pats „Vaižgantinių“ svečias. Renginio organizatorių vardu etnografinio ansamblio „Valaukis“ moterys jam įteikė svėdasiškės Vandos Mikšienės iškeptą naminės duonos kepalą, lietuviška duonele kiek vėliau pamalonino ir Rokiškio krašto ūkininkas Vytautas Šlikas. Anykščių rajono vicemeras Dainius Žiogelis įteikė albumą apie kryždirbystę.

Iš dešinės: muziejūninkas Vytautas Bagdonas, LR Seimo Pirmininkas Viktoras Pranckietis, ūkininkas Vytautas Šlikas, Svėdasiškių draugijos „Alaušas“ Garbės pirmininkas Algimantas Indriūnas

Vienuoliktosios „Vaižgantinės“ Malaišiuose

Aktyviausiems „Vaižgantių“ organizatoriams, šventės rėmėjams, Vaižganto atminimo puoselėtojams savo Padėkas ir dovanas įteikė anykštėnai Seimo nariai Antanas Baura bei Sergejus Jovaiša, o vicemerai Dainius Žiogelis apdovanojo mero Sigučio Obelevičiaus Padėkomis.

Malaišiai šią vasarą pasipildė dar trimis medžio skulptūromis, įprasminusiomis Vaižganto kūrybą. Debeikių seniūnijos Leliūnų kaime gyvenantis menininkas Aleksandras Tarabilda įprasmino medyje Vaižganto romane „Pragiedruliai“ spausdinamo vaizdelio „Napalys darbus dirba“ veikėjus, viešintiškis medžio drožėjas Pranas Petronis įamžino apysakos „Nebylys“ tragiško likimo herojus, o Vladas Gaidys iš Ažuožerių savąją skulptūrą paskyrė Dzidoriui artojui. Per „Vaižgantinės“ skulptūras simboliškai kartu su autoriais atidengė šios idėjos sumanytojas Vaižganto giminaitis Algimantas Indriūnas, mecenatas verslininkas, UAB „Alauša“ generalinis direktorius Algi-

mantas Čaplinskas ir Svėdasų Šv. Arkangelo Mykolo parapijos klebonas kun. Raimundas Simonavičius.

Beje, meninių akcentų tądien Vaižganto giminėje buvo ir daugiau. Viešosios įstaigos „Atvertos langinės“ vadovė Rūta Stanevičienė pradžiugino organizuotų „Kunigiškių Kajetono aštuonetuko“ plenerų tapybos darbų paroda „Džiugesio tiltai“, anykštėnas menininkas Arūnas Vilkončius su savo studijų draugais taip pat eksponavo šiemet sukurtus dailės kūrinius. O fotografai Simona Bagdonaitė, Vytautas Bagdonas ir Raimundas Kovas visuomenės „teismui“ pateikė Vaižganto premijos laureatų portretų galeriją, kurią eksponavo ant senųjų kaimo trobų sienų. Svėdasiškė mokytoja, miestelio šviesuolė, Vaižganto mažosios premijos „Už nuopelnus Svėdasų kraštui“ laureatė Irena Guobienė renginio išvakarėse originaliomis gėlių kompozicijomis papuošė Vaižganto paminklą, jau iš tolo matėsi iš žiedų sudėlioti skaičiai „150“, bylojantys, kad šį rug-

sėji sukanka tiek metų Juozui Tumui-Vaižgantui. Būteniškė žolininkė Domielė Augutienė visiems paruošė tikrą staigmeną: atvežė išpūdingai atrodantį sudžiovintų vaistažolių krepšį, juo papuošė renginio vietą, o vėliau tas vaistažolės išdalijo „Vaižgantių“ dalyviams...

Pasibaigus oficialiajai daliai suliepsnojo „Vaižgantių“ laužas, visi galėjo sušilti, pabendrauti prie žolelių arbatos puodelio, pasimėgauti ką tik išvirta koše. Dar neskubėjo į namus ir garbingas svečias Seimo Pirmininkas Viktoras Pranckietis. Jis taip pat nepasididžiavo paragauti košės, pasišildė žolelių arbata, o renginio organizatorių pasiteiravęs, kokia šeimininkė taip viską gardžiai pagamino, nuskubėjo Irenai Birienei ir jos pagalbininkėms padėkoti...

Skulptūrų vaižgantiška tematika atidengimo akimirka. Atidengia skulptūrų sukūrimo iniciatorius Algimantas Indriūnas ir Svėdasų Šv. Mykolo Arkangelo parapijos klebonas kun. Raimundas Simonavičius, antrame plane autorius menininkas Aleksandras Tarabilda.

Simonos Bagdonaitės nuotraukos

Tą popietę niekas nenorėjo garbingo svečio, populiaraus politiko iš Malaišių išleisti. Daugelis norėjo su juo nufotografuoti, pasikalbėti, išsakyti Parlamento Pirmininkui savo palaikymo žodžius, komplimentus, padėkoti jam už kantrybę, atliekamus ženklus ir prasmingus darbus. Visi nepaprastai stebėjosi jo paprastumu, kuklumu, sugebėjimu su kiekvienu rasti bendrą kalbą...

Per visą „Vaižgantių“ šventės istoriją, tokio aukšto rango svečio vizitas į Malaišius buvo pirmasis.

Vytautas Bagdonas

Vaižganto žvaigždė Malaišių padangėje

18-osios respublikinės literatūrinės Vaižganto premijos laureatą muziejininką, poetą, žurnalistą Alfą Pakėną (kairėje) pasveikinti atvyko Lietuvos rašytojų sąjungos pirmininkė Birutė Jonuškaitė, rašytoja, trečiosios Vaižganto premijos laureatė Gintarė Adomaitytė ir Nacionalinės žurnalistų kūrėjų asociacijos pirmininko pavaduotojas Jonas Staselis

2019 m. rugsėjo 14 d. Malaišiai tapo Lietuvos centru, o Malaišiai, anot Alfo Pakėno, tai „senas gatvinis sodžius žolėtas apluokas su daržine klojimas ir žardai toliau švari aukštaitiška gryčia lyg belaukiant kunigo“... Tą dieną į Malaišius sugužėjo daug žmonių pagerbti kunigo, rašytojo Juozo Tumo-Vaižganto jo 150 metų jubiliejaus proga. Šventės dalyviai su malonumu stebėjo Kupiškėnų teatro Kosto Ostrausko pjesės „Vaižgantas“ vaidinimą. Šaltoką orą pakiliai suvirpino saksafonisto prof. P. Vyšniausko atlikti muzikiniai kūriniai, bei anykštėnų entnografinio ansamblio dainos.

Iškilmų žvaigžde tapo A. Pakėnas – jam įteikta respublikinė literatūrinė Vaižganto premija. Laureatą pasveikino Seimo pirmininkas V. Pranckietis, Kauno Vaižgantiečių klubo atstovas, bičiuliai ir kt. Laureatas įtaigiai papasakojo apie Vaižgantą ir jo paties veiklą skleidžiant žinią apie Vaižganto gyvenimą ir jo kūrybą. Publika plojo Vaižganto Mažosios premijos laureatui, buvusiam Svėdasų seniūnui Neniškiui, bei A. Papučkos vardo „Meilės ir gerumo“ premijos laureatei – Svėdasų J. Tumo-Vaižganto gimnazijos gimnazistei Živilei Pečiulytei.

Šventės dalyviai pasidžiaugė naujai sukurtomis medžio skulptūromis, bei gražiai sulapojusiomis liepomis, pasodintomis prieš 30 metų, švenčiant Vaižganto 120 metų jubiliejų, padėjo gėlių prie tais pačiais metais pastatyto paminklo Vaižgantui.

Sveikino ir žurnalistą Vytautą Bagdoną su puikiai paruošta, naujai išleista knyga „Susitikimai su Vaižgantu“. Maloniam buvo pabendrauta su žurnalistais, aktorais, politikais, visuomenės veikėjais, Svėdasų apylinkių žmonėmis. Ypač buvo džiugu pagirti aktorių F. Jakšį už didingą oratorišką balsą, sklindantį iš „sumenkusio kūno“, perteikiant Vaižganto kūrinius.

Padėka ir dovana anykštėnai Seimo nariai Antanas Baura ir Sergejus Jovaiša pagerbė vieną iš „Vaižgantinių“ šventės organizatorių, kultūros darbuotoją Aldoną Bagdonienę. Simonos Bagdonaitės nuotraukos

Subjurus orui atsisveikinome su laureatu Alfu Pakėnu, o jis už sėkmingos tolesnės kūrybos palinkėjimus atsakė savo eilėraščio punktelium, kad: „geriausią poeziją rašo ruduo, ant žemės žolės ir ant klevo, užšals tau burnoj paskutinis skiemuo iš neparašyto romano“. Taigi, A. Pakėnui linkim, kad jis kurtų, rašytų ir „neužšaltų“ žodžiai burnoj, o atsidurtų naujose knygose.

Išvykstant iš mielių Malaišių noriu palinkėti, kad ir toliau kaimo gyvastį simbolizuotų daktarė R. Grižaitė, inžinierius Antanėlis.

Docentas Gvidas Kazlauskas

Juozo Tumo-Vaižganto gimnazija nepailsta ieškodama „deimančiukų“

Svėdasuose 1937 m. buvo pastatytas tipinis šešių skyrių mokykla dviaukštis pastatas, kuriame vėliau įkurta vidurinė mokykla.

1949 m. išleista pirmoji gimnazistų laida (27 mokiniai). 1950 m. gimnazija pervadinta vidurine mokykla. 1989 m. rugsėjo 20 d., minint J. Tumo-Vaižganto 120-ąsias gimimo metines, Svėdasų vidurinei mokyklai buvo suteiktas šio žymiausio kraštiečio vardas. 2006 m. mokykla gražintas gimnazijos statusas.

Gausiausia buvo 1978 m. 30-oji laida – 72 abiturientai. Mažiausia 1995 m. baigusi 47 laida (6 abiturientai).

2019 m. gimnaziją baigė 71-oji abiturientų laida (18 mokinių).

Ilgiausiai gimnazijai vadovavo direktorius Alvydas Kirvėla – nuo 1985 m. iki šių mokslo metų pradžios.

Dėl demografinių pokyčių mokinių kasmet mažėja – šįmet mokslo metus pradėjo 117 mokinių.

Gimnazijoje dirba kvalifikuoti ir patyrę mokytojai. Mokiniai laimi rajono dalykinėse olimpiadose ir konkursuose, tampa prizininkais šalyje. Abiturientai sėkmingai laiko valstybinius brandos egzaminus, šįmet ypač džiaugėmės istorijos egzamino 100-tuku. Gimnazija aktyviai dalyvauja tarptautiniuose ir šalies projektuose, mokytojai kelia kvalifikaciją ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje: Suomijoje, Ispanijoje, Velse, Italijoje, Maltoje, Rumunijoje, Turkijoje.

Ne veltui mūsų gimnazija yra pavadinta Juozo Tumo-Vaižganto vardu, mes, rašytojo žodžiais tariant, kasdien ieškome „deimančiukų“.

Gimnazijos direktoriaus pavaduotoja ugdymui, atliekanti direktoriaus funkcijas, Kristina Dilienė

Kitame „Svėdasų varpo“ numeryje (Nr. 11) bus reportažas apie J. Tumo-Vaižganto paminklo atidengimą Kaune

Vyr. redaktorius Stasys Gavenavičius
tel. 8 677 71514

Leidėjas Svėdasų literatū klubas „Sietuva“
kodas 154314137

ISSN 2424-5801

Redakcinė grupė:
Joana Gutmanienė tel. 8 682 16971
Inga Kilienė tel. 8 687 57137

Spaustuvė „Morkūnas ir Kō“,
Draugystės g. 17, LT-51229 Kaunas
El. paštas: spaustuvė@morkunas.lt
Maketuotojas Rimantas Leitanas